

Je nová mše legitimní?

Papež Pavel VI. vydal 3. dubna 1969 Apoštolskou konstituci, *Missale Romanum*, která údajně promulgovala *Novus Ordo Missae*. Byl však tento akt legitimní?

Universae Ecclesiae je název nedávné Instrukce, která předkládá určitá vyjasnění ke čtyři roky starému dokumentu *Summorum Pontificum*, který znamenal uvolnění pro mši svatou všech časů. Papežův záměr je, aby tato mše získala „plné občanství“ v dnešní Církvi a nebyla ostrakizována, jak tomu bylo v posledních čtyřech letech pod diktátem všemocných biskupských konferencí, které prokazují, že si dosti volně vykládají katolickou poslušnost. Čas ukáže, zda se budou držet římské linie, nebo zda budou dál konat, jako doteď. Zde bychom se chtěli rozepsat pouze o bodu č. 19 [Instrukce], který říká:

„Věřící, kteří žádají o liturgické slavení *mimořádnou formou*, nesmí žádným způsobem podporovat nebo patřit ke skupinám, které odmítají platnost nebo legitimnost mše sv. a svátostí slavených *řádnou formou*, nebo jsou proti římskému veleknězi jako nejvyššímu pastýři univerzální Církve.“

Tím Instrukce napadá jakoukoliv skupinu věřících věroučně lpících na mši svaté všech časů, i kdyby v zásadě uznávala, že je nová mše platná. To není nic nového pod římským sluncem, ale tento dokument nám skýtá příležitost pokročit dál, než kam zašel arcibiskup Lefebvre, když zpochybňoval legitimitu liturgické revoluce z roku 1969. Provedeme to trojím způsobem dle vzrůstající důležitosti: právní aspekt, historický kontext a dogmatický kontext.

A. Zákonnost nové mše

Zákon je legitimní pouze tehdy, je-li náležitě promulgován zákonně ustanovenou autoritou. K této podmínce ale musí přibýt další nanejvýš důležitá podmínka potřebná k tomu, aby se jednalo o zákon: zákon musí sloužit obecnému dobru. (1) A právě v této věci je *Novus Ordo Missae* (NOM) nejvíc vadný, jak to v době jeho promulgování potvrdili samotní kardinálové Ottaviani a Bacci:

Nový mešní řád se ... nápadně odchyluje v celku i v jednotlivostech od katolické teologie mše svaté, jak byla formulována na XXII. zasedání Tridentského koncilu, který definitivně stanovil kánony obřadu a postavil tak nepřekročitelnou hráz proti všem bludům, které by mohly narušit integritu tohoto Mysteria. (2)

Kardinálové Ottaviani a Bacci

Právní aspekt se zde ani tolik netýká otázky potlačení staré mše, protože její trvalá existence nebyla potvrzena jen obecnými normami nového Kodexu (kán. 20), ale byla také otevřeně přiznána Benediktem XVI. v *Summorum Pontificum*. Právní otázka, kterou chceme prostudovat, se týká spíše právní platnosti promulgate NOM. Zde jsme velmi zavázáni časopisu *Itinéraires*, který vydával Jean Madiran. Tento časopis byl francouzským hlasem tradice již léta před liturgickými změnami.

Koncelebrovaná nová mše

Musíme se podívat na Apoštolskou konstituci *Missale Romanum* (3. dubna 1969), která údajně promulgovala NOM. (3) V dokumentu se většinou popisují novoty a závěrečná část jasně nedeklaruje, co papež nařizuje, zakazuje nebo dovoluje. Co se týče závěrečného „*Nonobstant*“, je příliš obecné, aby se dalo tvrdit, že anuluje dokonale jasný legislativní akt sv. Pia V., kterým promulgoval mši svatou všech časů. Vypadá to jako by Pavel VI. nikdy nechtěl svůj misál vyhlásit za závazný s opravdovou právní závazností. Proč?

- Časopis *Itinéraires* už v roce 1970 napsal, že již v tomhle byla přítomna budoucnost: stálý proces změny. V průběhu několika měsíců se změnilo „původní“ vydání *Institutio Generalis* (viz níže v části o teologickém aspektu) i *editio typica* NOM ritu. Apoštolská konstituce byla ve svém druhém latinském vydání obohacena o nový odstavec odvozený z francouzské/italské verze, jak hned vysvětlíme. (4)
- Původní Konstituce končila dosti nevinně: „*Po tom, co bylo doposud řečeno a týká se nového římského misálu, jsme nakonec s potěšením došli k závěru.*“ (5) Ale francouzští a italští překladatelé (nemluvě o ostatních jazykových verzích), kteří cítili, že tu něco chybí, troufale pozměnili text, který pak říkal: „*Chceme (placet!) dát právní sílu (cogere et efficere!) všemu (quiddam!), co jsme ukázali ohledně nového římského misálu.*“
- Stejní překladatelé také doplnili autentický latinský text Apoštolské konstituce takto: „*Nařizujeme, že to, co je předepsáno v této Konstituci, vstoupí v platnost 30. listopadu tohoto roku, o první neděli adventní.*“ (6) Tyto úpravy a dodatky objektivně představují podvod. To samo o sobě názorně ukazují základní problém Konstituce, která, ačkoliv si někteří přejí, aby byla závazná, ve své autentické podobě závaznou není.
- Zůstává otázkou, proč se papež Pavel VI., pokoušel *fakticky* vyměnit jeden zákon za jiný, který ale *právně* nezrušil. Ještě horší je další ohromující otázka: Proč jasně neřekl, že nechce předešlý zákon zrušit? Proč zanechal myšlení zmatených kněží a laiků v mučivých pochybách, že vše je tak, jako kdyby autoři dokumentu (a kteří?) ukládali povinnost, ale přitom vás zároveň nechali svobodně věřit i opaku?

B. Historický kontext

Kardinál Gut, prefekt, který předsedal liturgické reformě, nám osvětlil, jaký tlak vedl papeže k prosazení nové mše:

„Doufáme, že s novými dispozicemi obsaženými v dokumentu, ustane toto chorobné nutkání experimentovat. Do nynějška měli biskupové právo schvalovat experimenty, ale někdy byly tyto hranice překračovány a mnozí kněží si prostě dělali, co chtěli. Následně se stalo, že ze strany těchto kněží docházelo ke zneužití. Velmi často nešlo tyto nepovolené iniciativy zastavit, protože kněží zašli příliš daleko. Ve své velké dobrotě a ve své moudrosti se tedy Svatý otec podvolil, často proti své vůli.“ (7)

Jak by to učinil každý korektní zákonodárce, i Pavel VI., když zaváděl liturgickou reformu, objasnil motivy pro takto drastické změny. Zde jsou (8):

- Reforma je aktem věrnosti k „požadavkům“ Druhého vatikánského koncilu.
- Má oživit mdlé a vzbudit ospalé.
- Chce nahradit „neprůsvitné sklo“ staré mše jiným, které bude „průzračným křišťálem“ pro „děti, mládež, dělníky a podnikatele“.
- Chce být „ráznou gymnastikou křesťanské sociologie“.

A co „ekumenický“ motiv? Je to opravdu zvláštní, ale na tento motiv se Pavel VI. nikdy neodvolával. Toto opomenutí oprávněně vyvolalo údiv protestantů i katolíků, kteří ekumenismus jednomyslně rozpoznávali na každé stránce *Novus Ordo*. Papežův důvěrný přítel Jean Guilton řekl:

Papež Pavel VI. měl ekumenický úmysl odstranit, nebo alespoň upravit, nebo přinejmenším uvolnit to, co bylo ve mši příliš katolické v tradičním smyslu a, opakují, přiblížit katolickou mši kalvinistické bohoslužbě...(9)

Jean Guilton, přítel a důvěrník papeže Pavla VI.

Co se týká motivů, které podal Svätý otec, nejdůležitější je první, který v demokratickém stylu tvrdí, že šlo o vůli koncilních biskupů. To nás vede k odstavci č. 50 v liturgickém výnosu [*Sacrosanctum Concilium*]. Bylo tomu skutečně tak? Zmíněný odstavec skutečně v obecných vyjádřeních doporučuje jisté revize mše. Když ale 2000 biskupů podepsalo tento dokument, chtěli skutečně potlačit ofertorium? Přáli si *ad libitum* doplnění nových kánonů, jež měly konkurovat římskému kánonu, který trvá od 3. století? Chtěli tak dvojznačné texty mešního řádu, které se jeví přijatelné i lidem, kteří nevěří v transsubstanciaci, obětování a katolické kněžství? Ne! Samozřejmě, že koncil nikdy takovou revoluci nechtěl.

V tomtéž kontextu konce osudového roku 1969 musíme zmínit ještě dopis adresovaný papeži, který podepsalo 600 španělských kněží, a jenž byl tiskem naprosto nepovšimnut (10):

...Nebudeme hovořit o věroučných katolických důvodech; nedokázali bychom je ukázat lépe než dokument *Stručný kritický rozbor nového mešního řádu*, který Vaše Svatost nedávno obdržela spolu s dopisem podepsaným kardinály Ottavianim a Baccim. Pokud by chtěl někdo dokázat pravověrnost *Novus Ordo*, musel by s odkazem na učení Tridentského koncilu v jednotlivostech prokázat nesprávnost *Novus Ordo*.

Papež Pavel VI. děkujem 6 protestantským duchovním za jejich pomoc při tvorbě nové mše. Kroužkem je označen Max Thurian.

O tom hovořit nebudeme, ale uvedeme protestantské důvody. Pan Max Thurian v *La Croix* ze dne 30. května 1969 prohlašuje, že s použitím *Novus Ordo* „budou nekatolická společenství moci slavít Poslední večeři stejnými modlitbami jako katolická Církev. Teologicky je to možné.“

Jestli je tedy celebrace pro protestanty teologicky možná, znamená to, že *Novus Ordo* nevyjadřuje žádné dogma, se kterým by protestanti nesouhlasili. Ale prvním z těchto dogmat je reálná Přítomnost, která je podstatou a středem mše sv. Pia V. Mohl by protestantský pastor celebrovat *Novus Ordo*, kdyby měl konsekrovat s intencí, kterou užívá katolická Církev? „*Lex orandi, lex credendi*“: liturgie je nejvyšším vyjádřením naší víry. Kam dojdeme, když mše - v nejlepším případě - umlčuje katolické pravdy? Jsou-li dobří lidé, nevědomě a proti své vůli, uvrženi do této hereze pak, dokud si zachovají křesťanskou morálku (což se však bohužel neděje), mohou spasit svou duši. Ale nebude to případ těch, kteří je do hereze uvrhli. Nejsvětější otče, my nechceme nést tuto odpovědnost. Proto vám troufale adresujeme tento dopis, poté, co jsme vás v předešlém dopise (z 5. listopadu 1969) úpěnlivě prosili, abyste dovolil, aby si univerzální Církev zachovala mši sv. Pia V. spolu s *Novus Ordo*.

Jménem papeže nějaká římská autorita (která?) požadovala po těchto nejoddanějších kněžích naprosté podrobení se a slepou poslušnost. Nejpodivnější věcí je, že nikdo z nich nereagoval a o tomto tyranském aktu již nikdy nebylo slyšet. Mimo to sbíral italský výbor podpisy pod petici Pavlu VI., aby odvolal NOM. Podívejme se, co o tom soudilo vatikánské rádio: „*Chcete si být jisti, že nejste poslušní papeže: podepište!*“ (11) Kdokoliv se proto odváží podávat petici papeži, je ve stavu neposlušnosti! Toto hloupé uctívání bohyň falešné poslušnosti, o němž nikdo po dvacet století Církve neslyšel, nevyvolalo žádný protest.

Tato zbabělá servilita vládne takřka všeobecně: je postojem většiny kardinálů, kteří se neodvažují s papežem promluvit, ani jej o cokoliv žádat, dokonce ani prosit. Dostali by nálepku neposlušných, a tak přijímají tuto otrockou tyranii. Není však pravda, že tam, kde se přestane dodržovat pravda a spravedlnost, zavládne svévolný despotismus bez principů a bez omezení? Nevyjadřuje věta Louise Veullota [*autora knihy The Liberal Illusion*] trefně způsob myšlení mnoha duchovních: „*nikdo není větší sektář než liberál*“?

C. Teologický kontext

Již jsme se zmínili o skrytých dogmatických pravdách, které NOM umlčel nebo skryl pod dvojznačnými termíny, aby se zavděčil heretikům. Tyto polopravdy (a poloviční omyly) byly zřetelně vyjádřeny v tom, co se dá nazvat definicí NOM: „*Večeře Páně neboli mše je posvátným synaxis neboli shromážděním Božího lidu shromážděným za předsednictví kněze k slavení památky Páně.*“ (12) Tento text byl shledán natolik pohoršlivým a vyvolal celosvětově takové pozdvižení, že Řím musel přijít s něčím méně nekonvenčním. Revidoval definici na cosi méně heretického, ale samotný nový ritus zůstal nezměněn. Ten je ale dokonalým vyjádřením původní definice. Tato definice ritu opomíjí nebo popírá tři nauky, které jsou v samém jádru mše: kněz, který je svou kněžskou podstatou sám o sobě schopen proměňovat Svátost oltářní; smírná mešní oběť; a reálná a podstatná Přítomnost kalvarské Oběti skrze transsubstanciaci.

FSSPX představilo knihu *The Problem of the Liturgical Reform* (Problém liturgické reformy), které by měl Řím věnovat pozornost. Vysvětluje, proč je nová mše jasným vyjádřením skrytých principů odvozených z teologie tajemství Kristova umučení [myslí se tím mylná interpretace tajemství Kristova umučení, jak se nachází v NOM a odporuje správné interpretaci vyjádřené ve všech tradičních liturgických ritech]. Zde jsou závěry, ke kterým kniha dospívá (13):

- Smírný aspekt mše byl z nového misálu vymazán, protože tajemství umučení se v něm vyjadřuje tak, že neexistuje žádný dluh, který je třeba splatit, aby byla uspokojena Boží spravedlnost uražená hříchem. Ale odmítá-li se vidět, že Vykoupení zahrnuje akt, jímž Kristus splatil Bohu celý dluh za bolest způsobenou našimi hříchy (nauka o zprostředkovaném zadostiučinění), pak se teologie tajemství Kristova umučení sama staví do protikladu vůči pravdě katolické víry.
- Nový misál má strukturu památky Večeře Páně, která slaví a vyhlašuje Boží smlouvu a nikoliv Oběť. Ale tím, že teologie tajemství Kristova umučení považuje mši za oběť jen do té míry, že je to vzpomínka, která obsahuje „*in mysterio*“ oběť Kříže, oslabuje zjevnost oběti, jak o ní učí Církev, a nemůže již „*vere et proprie*“ – pravdivě a správně – vymezovat mši jako oběť. Takový přístup nemůže dobře vystihnout pravdu víry a vystavuje se odsouzení, které pronesl Tridentický koncil ohledně „*nuda commemoratio*“ – pouhé vzpomínky.
- Nová mše vytlačila Krista jako Kněze a Oběť a nahradila jej za *Kyrios*, který se dává shromáždění, čímž již Eucharistie není viditelnou obětí, ale spíše tajemným symbolem Kristovy smrti a vzkříšení. Pokud toto pojetí svátosti spočívá na filozofiích symbolického typu, nedá se uvést do souladu s učením Církve o svátostech. Protože toto pojetí ničí oblasti teologie, do nichž je vnášeno, je nebezpečím pro víru.

I když by člověk vznášel námitky proti heretickým prvkům nové mše, již pouhé odmítnutí vyznávat katolická dogmata tvořící podstatu mše činí novou liturgii nedostatečnou. Je to, jako by kapitán odmítnul své posádce řádnou stravu. Posádka by brzy onemocněla kurdějemi, nikoliv kvůli otravě jedem, ale kvůli nedostatku vitamínů. Taková je nová mše. V nejlepším případě poskytuje nedostatečnou duchovní potravu věřícím. Správná definice zla – tj. nedostatek dobra – jasně ukazuje, že nová mše je zlá sama o sobě a v sobě bez ohledu na okolnosti. Není zlá tím, že by pozitivně vyznávala herezi. Je zlá tím, že postrádá to, co by katolické dogma mělo vyznávat: pravou Oběť, reálnou Přítomnost, hierarchické kněžství. Tento nedostatek byl kritizován již kardinálem Ottavianim a Baccim několik měsíců předtím než byla nová mše promulgována:

Nedávné reformy dostatečně ukázaly, že další změny v liturgii nebudou moci být provedeny bez naprostého zmatení věřících, kteří už teď prohlašují, že jsou jim tyto změny nesnesitelné a nesporně zmenšují jejich víru. Ve valné části kléru se to projevuje mučivou krizí svědomí, o níž se nám dostává denně nespočetných důkazů. (14)

Poznámky:

1 Michiels, *Normae generales Juris Canonici* (1929), str. 486, a v knize *The Problem of the Liturgical Reform*, Angelus Press (2001), str. 106.

2 *The Ottaviani Intervention*, str. 28, TAN Books (1992).

3 *Itinéraires*, #140, str. 39-42, únor 1970.

4 *Tamtéž*, str. 45.

5 "Ad extremum, ex iis quae hactenus de novo Missali Romano exposuimus, *QUIDDAM nunc COGERE et EFFICERE placet.*"

6 Publikováno v *La salle de Presse du Saint Siège* (*sic*, in *Documentation Catholique*, č. 1541, 1. června 1969, odst. 1 *initio*).

7 *Docum. Cathol.* č. 1551, 16. listopadu 1969, str. 1048. odst. 2.

8 *L'Osservatore Romano* (italské vydání z 20.-27. listopadu November).

9 19. prosince 1993 in *Apropos* (17), str. 8 a dále. *In Most Asked Questions About the Society of St. Pius X*, Angelus Press (2011), str. 39.

10 11. prosince 1969, Priestly Association of St. Anthony Mary Claret; viz *Itinéraires*, #140, str. 32 a dále.

11 *La Croix*, 6. ledna 1969, citováno J. Mardiranem v *Itinéraires*, #141, str. 9.

12 *Institutio Generalis*, §7, verze z roku 1969.

- 13 *The Problem of the Liturgical Reform*, Angelus Press (2001), str. 80-98 na různých místech v knize.
14 *The Ottaviani Intervention*, str. 28, Tan Books (1992).

Zdroj: SSPX USA

Překlad: D. Grof